

МІСТО ЛЬВІВ ЯК ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ЦЕНТР*Горовий О.В.**Львівський національний університет імені Івана Франка*

Висвітлено особливості інвестиційної діяльності у місті Львові. Виділено та проаналізовано головні суспільно-географічні чинники інвестиційної діяльності, а саме географічне положення, природні умови, історико-географічні чинники, економічний та працересурсний потенціал. Охарактеризовано географічну структуру прямого іноземного інвестування Львова. Встановлено, що найбільш інвестиційно привабливими галузями економічної діяльності міста є промисловість, фінансова та страхова діяльність і торгівля. Розглянуто динаміку та структуру прямих іноземних та капітальних інвестицій міста Львова. Виділено пріоритетні цілі інвестиційної діяльності згідно Стратегічного плану залучення інвестицій до м. Львова до 2020 року у рамках проекту «Місцевий економічний розвиток міст». Проаналізовано проблеми залучення інвестицій у місто та перспективи створення сучасних форм зосередження інвестиційних потоків.

Ключові слова: інвестиції; інвестиційна діяльність; прямі іноземні інвестиції; капітальні інвестиції; інвестиційне середовище.

Вступ. Постановка проблеми. Ключову роль в економічному розвитку країн, її регіонів та поселень відіграють інвестиції, які є важливим засобом трансформації господарського комплексу. Інвестиційна діяльність (ІД) розв'язує ряд проблем – забезпечує стабільний економічний розвиток, сприяє збільшенню зайнятості населення, стимулює реіндустріалізацію території. В контексті асоціації України з Європейським Союзом роль інвестицій (особливо закордонних) зростатиме, що у перспективі може привести до наближення України до розвинених країн Європи за макроекономічними показниками.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню теоретичних основ ІД присвячені праці багатьох зарубіжних та вітчизняних вчених-економістів та економікогеографів, зокрема Л. В. Алмаші, В. Д. Базилевича, В. Л. Бабуріна, І. А. Бланка, Л. Дж. Гітмана, Г. Є. Дудкіної, Ю. Д. Качаєва, П. Массе, А. Л. Мельничука, Л. М. Немець, В. Л. Осецького, А. А. Пересади, М. Д. Пістуна, О. Г. Топчієва, Д. М. Черваньова, О. І. Шаблія та ін.

Суспільно-географічні дослідження інвестиційної діяльності, особливо регіонального характеру, представлені відносно малою кількістю наукових праць (тут варто виокремити дослідження інвестиційної діяльності Луганщини у працях Г. Є. Дудкіної та Закарпаття у роботах – Л. В. Алмаші).

Формулювання цілей статті. Постановка завдання. Головною метою статті є аналіз ІД на території міста Львова. Ця мета передбачає розв'язання наступних завдань:

- пояснити роль ІД в економічному розвитку;
- розкрити передумови і чинники розвитку ІД Львова;
- проаналізувати геопросторову організацію ІД;
- виділити головні проблеми і перспективи розвитку ІД міста.

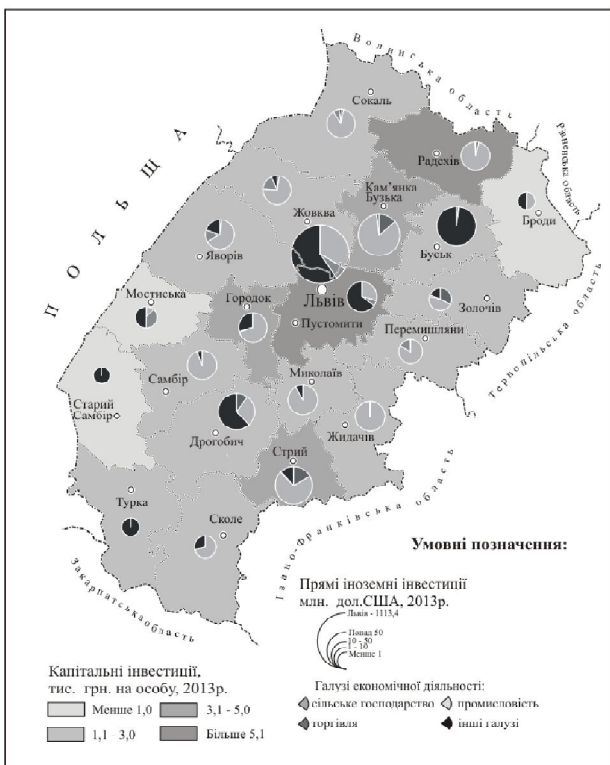
Об'єктом дослідження є ІД Львова, а предметом – геопросторова (територіальна) організація ІД міста.

Виклад основного матеріалу. Львів – місто в західній частині України, донедавна великий промисловий, торговельний, освітньо-науковий центр, що зберігає усі риси європейського міста. В умовах ринкової трансформації господарства інвестиції вважаються синонімом економічного розвитку. Це стосується і міста Львова, оскільки у ньому знаходяться великі промислові підприємства, які потребують інвестицій для впровадження інноваційних технологій, що, своєю чергою, призведе до створення нових робочих місць і розширення асортименту виробленої продукції.

Розглядаючи інвестиційну діяльність Львова, варто наголосити на головних чинниках, що визначають формування інвестиційного середовища міста. Такими чинниками є.

- *Географічне положення.* Місто Львів знаходиться на перетині важливих торгових шляхів із Європи у Азію. Відстань із Львова до міжнародного пункту пропуску Шегіні – Медика становить 82 км, до кордону з Угорщиною (м. Чоп) становить 310 км, із Словаччиною (м. Ужгород) – 258 км, з Румунією (с. Порубне) – 305 км. Через місто проходять два міжнародні транспортні коридори: А3 (Брюссель – Дрезден – Вроцлав – Краків – Львів – Київ) та А5 (Венеція – Любляна – Будапешт – Ужгород – Львів – Київ). Адміністративними сусідами міста є інвестиційно привабливі райони області – Яворівський та Пустомитівський (рис. 1).

- *Природні умови.* Природні умови – це компоненти земної поверхні, їх характерні риси, а також природні процеси, які прямо й опосередковано впливають на життєдіяльність суспільства, але не беруть участі у виробництві сировини,

Рис. 1. Інвестиційна діяльність Львівської області (побудовано за даними [1])

енергії чи продовольства [6, с. 154]. Головними особливостями природних умов Львова є те, що 55% території Львова знаходиться на висоті 300-340 м над р. м. З північного заходу на південний схід через місто проходить Головний європейський вододіл, який значною мірою впливає на туристичну атрактивність міста. Клімат – помірно-континентальний із порівняно посередньою (715 мм) кількістю опадів. Ґрунтовий покрив Львова формують понад 20 типів ґрунтів, проте основними є урбаноземі (61%) та сірі лісові (15%) [7, с. 93–110].

- *Історико-географічні чинники.* В процесі історичного розвитку Львів позиціонував себе як значний фінансово-економічний центр. Під час перебування міста у складі Австрійської монархії тут розміщувався головний офіс багатьох банків – Австрійського народного банку, Австрійського банку торгівлі та промисловості, Англо-Австрійського банку та ін. Значні інвестиційні вливання надійшли у місто внаслідок будівництва залізниці (1861 р.), електричного трамвая (1894 р.) та розвитку української кооперації.

Після Другої світової війни згідно закону щодо відбудови й розвитку народного господарства Советського Союзу, Львів мав перетворитися на великий індустріальний центр України, на що були спрямовані значні внутрішні капіталовкладення. Вже у 1947 р. промисловість Львова досягла довоєнного рівня виробництва, а в 1949 р. перевищила його вдвічі [2, с. 150].

Після проголошення незалежності Львів стає головним інвестиційно привабливим центром

Західного регіону. Інвестиції сьогодні спрямовані здебільшого у розвиток сфери послуг. Великі грошові вливання надійшли в 2012 р., коли у місті проводилася фінальна частина чемпіонату «Євро – 2012». Архітектура, культурні особливості Львова приваблюють вітчизняних та іноземних туристів, що підвищує інвестиційну привабливість міста, тобто його здатність притягувати капіталовкладення з інших місць, у тому числі закордонних [6, с. 167].

- *Економічний потенціал.* Існує тісний зв'язок між рівнем соціально-економічного розвитку, структурою економіки та інвестуванням. Львів відіграє ключову роль в соціально-економічних процесах області та Західного регіону України. У Львові розташовані більше 10 тис. підприємств. Тут функціонують ряд науково-дослідних установ, що займаються вирішенням актуальних питань соціально-економічного розвитку міста, області та держави (таблиця 1).

Працересурсний потенціал. Людський фактор впливає на структуру і напрямки інвестування. Львів – праценадлишкове місто із денним населенням близько мільйона осіб та значною кількістю висококваліфікованих працівників у перспективних галузях інвестування – економіці, ІТ-сфері, промисловості. Кількість безробітних у місті в кінці 2013 р. становила 4,7 тис. осіб, 53,6% яких становили особи до 35 років. У Львові знаходяться освітньо-наукові центри, які готують високоякісних спеціалістів різних галузей – Львівський національний університет імені Івана Франка, Національний університет «Львівська політехніка», Львівська комерційна академія, Львівський національний аграрний університет, Львівський національний медичний університет, Національний лісотехнічний університет України. Кількість студентів у вищих навчальних закладах I-IV рівнів акредитації становила 79,6% від загальнообласного показника.

Показником, який показує інтегрованість міста чи регіону у глобальний економічний простір є прямі іноземні інвестиції (ПІІ). Загальний обсяг ПІІ, вкладених у м. Львів, станом на 1 січня 2014 р. становив 1,1 млрд. дол. США, що на 0,3% менше за аналогічний показник 2013 року. Частка ПІІ Львова становить 65% загальнообласного показника (рис. 1). Найбільш інвестиційно привабливими галузями діяльності міста є промисловість – 33,4% від обсягу ПІІ, фінансова та страхова діяльність – 43,9%, торгівля – 6,9%. В останні роки зростають обсяги інвестицій у операції із нерухомим майном та будівництво (табл. 2).

Головними інвесторами Львова є країни Європейського Союзу (рис. 2). Залишається високою частка офшорних зон – Кіпру та

Таблиця 1

Головні соціально-економічні показники міста Львова (складено за даними [1])

Соціально-економічний показник	2000 р.	2005 р.	2010 р.	2013 р.
Кількість наявного населення (на кінець року), тис. осіб	775,5	761,7	760,0	758,4
Природний приріст, скорочення (-) населення, осіб	-2196	-1590	-386	-139
Обсяг реалізованої промислової продукції, млн. грн.	3984,6	5200,2	10379,5	12602,5
Капітальні інвестиції, млн. грн.	....	3011,1	5222,4	5530,1
Прямі іноземні інвестиції (акціонерний капітал) (на кінець року), млн. дол. США	107,9	245,7	812,8	1113,4
Зовнішня торгівля товарами, млн. дол. США				
Експорт	209,9	273,1	332,6	466,0
Імпорт	300,4	502,3	1320,5	1566,5
Сальдо	-90,5	229,2	-987,9	1100,5
Бюджет міста, млн. грн.				
Доходи	276,7	695,9	1826,7	2579,3
Видатки	277,8	693,9	1846,0	2626,4
Дефіцит (профіцит)	-1,1	-0,5	-19,6	-47,1
Середньомісячна номінальна заробітна плата, грн.	243	802	2096	3008

Британських Віргінських островів.

Щодо капітальних інвестицій – витрат, в результаті яких здійснюється збільшення основних засобів, то у 2013 р. у м. Львів було залучено 5,5 млрд. грн (56,1% від загальнообласного показника). Головну частину інвестицій (99%) залучено у матеріальні активи, з них 30% у машини, обладнання та інвентар, 26% – транспортні засоби, 19% – інженерні споруди, 13% – нежитлові будівлі, 9% – землю. Показник капітальних інвестицій на одну особу становив 7,4 тис. грн.

За даними Львівської міської ради [3], на території Львова знаходиться 21 інвестиційна компанія. Вони відрізняються особливостями здійснення ІД та формами власності (рис. 3).

Для проведення ефективної регіональної політики у сфері інвестиційної діяльності, покращання інвестиційного середовища міста, розроблений Стратегічний план залучення інвестицій до м. Львова до 2020 року. Цей план – спільна робота представників місцевих бізнес-організацій, міської ради та міжнародних інституцій, що розроблявся протягом року у рамках проекту «Місцевий економічний розвиток міст». Згідно із ним, поліпшення інвестиційної діяльності здійснюватиметься за трьома напрямками:

- інвестиційна промоція.
- інвестиційна політика.

· інвестиційні об'єкти.

У процесі реалізації плану передбачено дві стратегічні цілі – покращання управління наявними інвестиційними об'єктами і реалізація інвестиційних проєктів, головними з яких є «Електронний квиток», «Управління твердими побутовими відходами», «Управління паркуванням автотранспорту», «Промисловий парк Рясне» та «Бізнес-парк біля аеропорту».

Висновки і перспективи подальших розвідок. Інвестиції є одним із головних чинників зростання економіки і запорукою ринкових відносин. ІД є новим напрямком дослідження суспільної географії, зокрема при вивченні просторових аспектів цього виду людської діяльності.

Сприятливе інвестиційне середовище Львова формують ряд чинників, серед яких варто виділити географічне положення, природні умови, історичні чинники, економічний та працересурсний потенціал.

Львів є інвестиційно привабливим містом, також воно стрімко розвивається, залучаючи щораз більші обсяги іноземних інвестицій. Проте існують ряд перешкод, які стримують потоки інвестицій у м. Львів, зокрема політична нестабільність, недосконалість законодавства, низький рівень інформаційного забезпечення та розвитку ринкової інфраструктури.

Подальші дослідження ІД Львова можуть бути пов'язані із вивченням проблем та перспектив

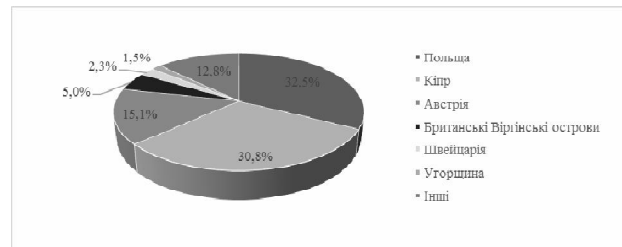
**Прямі іноземні інвестиції у Львівську область за видами економічної діяльності
(на початок року, мільйонів доларів США) (складено за даними [1])**

Роки	2001	2004	2007	2010	2014
Види економічної діяльності					
Всього	107,9	186,0	307,2	762,5	1113,4
Сільське господарство, лісове господарство та рибництво	2,4	0,5	0,1	1,1	1,5
Промисловість	61,2	110,4	137,0	109,1	371,6
Видобувна промисловість	1,2	1,3	1,3	0,0	14,4
Переробна промисловість	52,6	101,1	129,7	106,9	96,5
Виробництво та розподілення електроенергії, газу та води	7,4	8,0	6,1	2,2	249,7
Будівництво	4,0	4,0	4,6	8,4	13,8
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	7,6	11,2	50,2	66,8	77,0
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	8,6	11,0	15,7	61,7	20,5
Тимчасове розміщення й організація харчування	1,5	1,9	4,1	5,3	11,7
Фінансова та страхова діяльність	17,7	40,0	67,4	367,0	489,1
Операції з нерухомим майном	3,3	4,6	23,8	136,9	42,2
Освіта	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	0,4	0,5	0,2	0,6	0,4
Надання інших видів послуг	1,2	1,9	4,0	5,5	193,3

її розвитку. Матимуть місце також можливості створення та функціонування сучасних форм зосередження інвестицій у вигляді технопарків, кластерів, спеціальних економічних зон, тощо.

Література

1. Головне управління статистики у Львівській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lv.ukrstat.gov.ua/>
2. Назарук М. М. Львів у ХХ столітті: соціально-екологічний аналіз: монографія / М. М. Назарук. – Львів: Укр. акад. друкарства, вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2008. – 348с.
3. Офіційний сайт Львівської міської ради [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://city-adm.lviv.ua/>
4. Стратегічний план залучення інвестицій до м. Львова до 2020 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mled.org.ua/media/docs/LVIV_Strategic_Plan_till_2012_Ukr.pdf
5. Шаблій О. І. Львів: комплексний атлас / О. І. Шаблій, С. О. Матковський, О. І. Вісьтак та ін. – К.: ДНВП "Картографія". – 2011. – 192 с.
6. Шаблій О. І. Основи загальної суспільної географії. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка. – 2003. – 444 с.
7. Shablii O. Environmental Determinants of Development and Physiography of Lviv / In book Lviv and Jodz. At the turn of 20th century. Historical Outline and Natural Enviroment. – Jodz. – 2013. – P. 93–110.

Рис. 2. Географічна структура прямих іноземних інвестицій м. Львова станом на 1 січня 2014 р (побудовано за даними [1])

Referenses

1. Holovne upravlinnia statystyky u L'vivs'kii oblasti [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.lv.ukrstat.gov.ua/>
2. Nazaruk M. M. L'viv u KhKh stolitti: sotsial'no-ekolohichniy analiz: monohrafiia / M. M. Nazaruk. – L'viv: Ukr. akad. drukarstva, vyd. tsentr LNU im. Ivana Franka, 2008. – 348s.
3. Ofitsiyni sait L'vivs'koi mis'koi rady [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://city-adm.lviv.ua/>
4. Stratehichniy plan zaluchennia investytsii do m. L'vova do 2020 roku [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.mled.org.ua/media/docs/LVIV_Strategic_Plan_till_2012_Ukr.pdf
5. Shablii O. I. L'viv: kompleksnyi atlas / O. I. Shablii, S. O.

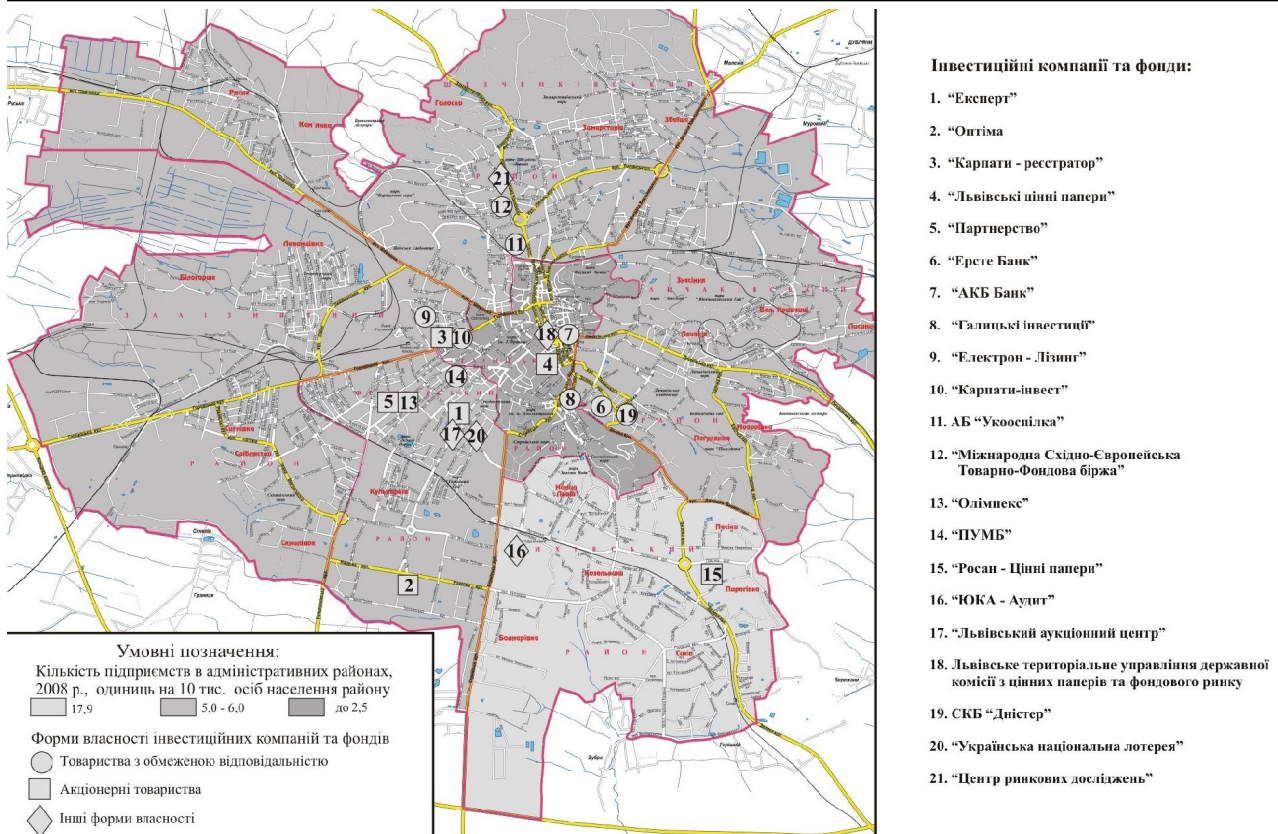

Рис. 3. Інвестиційні компанії та фонди міста Львова (побудовано за даними [3; 5, с. 147])

Matkovs'kyi, O.I. Vis'tak ta in. – K.: DNVP "Kartohrafiia". – 2011. – 192 с.

6. Shablii O. I. Osnovy zahal'noi suspil'noi heohrafi. – L'viv: Vydavnychiy tsentr LNU im. Ivana Franka. – 2003. – 444 s.

7. Shablii O. Environmental Determinants of Development and Physiography of Lviv / In book Lviv and Jodz. At the turn of 20th century. Historical Outline and Natural Environment. – Jodz. – 2013. – P. 93–110.

Горовий О.В. Місто Львів як інвестиційний центр. В статті освіщені особливості інвестиційної діяльності в місті Львові. Виділені та проаналізовані головні суспільно-географічні фактори інвестиційної діяльності, а саме географічне положення, природні умови, історико-географічні фактори, економічний та трудовий потенціал. Охарактеризовано географічну структуру прямого іноземного інвестування Львова. Установлено, що найбільш інвестиційно привлекательними галузями економічної діяльності міста є промисловість, фінансова та страхова діяльність, торгівля. Розглянуто динаміку та структуру прямих іноземних та капітальних інвестицій міста Львова. Виділені пріоритетні цілі інвестиційної діяльності згідно Стратегічного плану привертання інвестицій в г. Львів до 2020 року в рамках проекту «Місцеве економічне розвиток міст». Проаналізовані проблеми привертання інвестицій в місто та перспективи створення сучасних форм концентрації інвестиційних потоків.

Ключові слова: інвестиції; інвестиційна діяльність; прямих іноземних інвестицій; капітальні інвестиції; інвестиційна середовище.

Horovi O. The city of Lviv as investment centre. At the present stage of Ukrainian state development the investment activity play a big role as a progressive factor of socio-economic development. Through investment attraction, particularly at the regional level there are structural changes in the economy and enlivened by the processes of economic growth. Especially important is the studying of investment activity at the micro level. The city of Lviv – a city in western Ukraine, until quite recently a major industrial, commercial, educational and scientific center that retains all the features of a European city. Studying Lviv investment activity it should be emphasized on the main factors that determine the formation of the investment environment of the city. These factors are the geographical location, natural conditions, historical-geographical factors, economic and labour potential.

The geographical position of Lviv is quite advantageous, because the city lies at the intersection of Main European watershed and the shortest distance from the Baltic to the Black Sea. In addition, Lviv region borders with European Union member – Poland.

Major role in city's investment environment shaping play a historical factor. Lion City has been a significant financial center of the Austrian monarchy and Poland – regional head offices of banks, credit unions and other financial institutions were

placed here. In Soviet times Lviv was a significant industrial center, which housed large industrial enterprises – “Electron”, “Polaron”, “Svitoch” and others.

With the proclamation of independence Lviv becomes the largest economic center of Western Ukraine with high investment attractiveness.

Other factors that affect the investment development of the city are economic and labour potential. In Lviv are located more than 10 thousand companies and regional affiliates of the largest banks and other economic institutions. Daily population of Lviv reaches more than one million people, underlining its significant labour potential. The city has a large number of students and academic institutions, so there is the perspective for the development of science intensive industries – precision engineering, IT technologies and programming. Annually in Lviv are held International Economic Forum on the development of cross-border cooperation, participants in which are heads of governments of border states, government officials and entrepreneurs; there are international exhibitions and fairs.

It is followed the growth of direct foreign investments in the city’s economy, and the part of Lviv in the total regional index of direct foreign investments is 65%. The most attractive investment sectors of economic activity are industry, financial and insurance activities and trade. The main investors of Lviv are European Union countries – Poland, Austria, Hungary. High is the part of offshore zones – British Virgin Islands and Cyprus. Value of capital investments is also increasing and their main part is attracted in physical assets.

On the territory of the city of Lviv are located 21 investment companies and funds, which have different peculiarities of investment activity and ownerships. For an effective regional policy in the investment activity sector, improving investment activity of the city, it is developed the Strategic Plan of attracting investments to the city of Lviv till 2020, which foresee three areas of implementation of investment projects – investment promotion, investment policy, investment objects. Strategic Plan for attracting investments in the city defines its future as an important European center of international political and investment cooperation, historic, cultural, educational and scientific center.

Accordingly, in the present conditions for sustainable development of the city it’s important to analyze the effectiveness of the investment process and to identify priority areas to stimulate investment.

Further research of Lviv investment activity may be connected with learning problems and prospects of its development, as well as the possibility of the establishment and operation of modern forms of investments concentration such as parks, clusters, special economic zones and so on.

Key words: investments; investment; foreign direct investment; capital investments; investment environment.